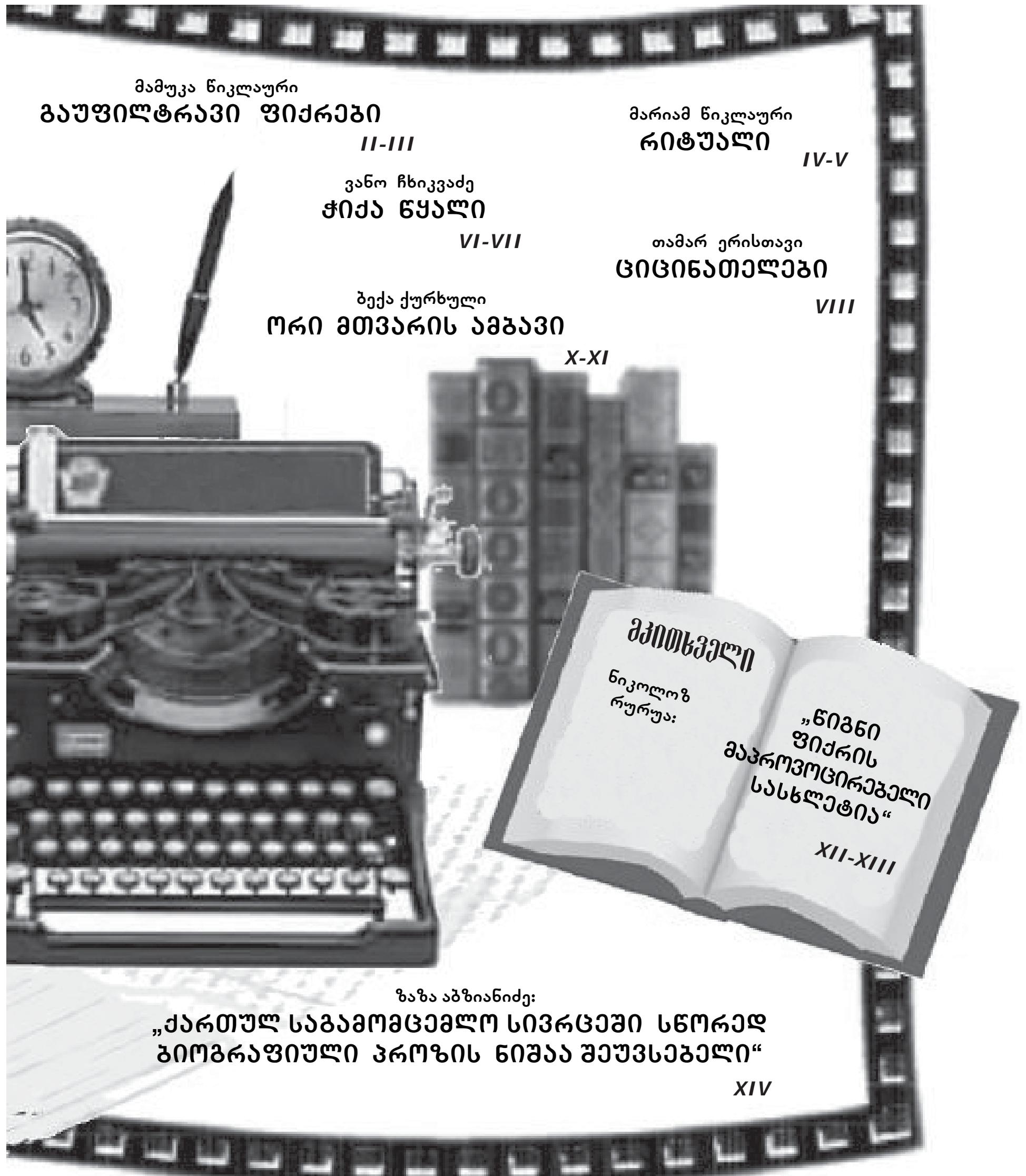

ლიტერატურული განცემი

№47 8 - 21 აპრილი 2011

გამოდის ორ კვირაში ერთხელ, პარასკეობით

ფასი 50 თათრი

ფრანსისკო უმბრალი
ესპანელი მამაკაცი
XV

რიცხვის

ხარ ჩემი ძველი რიტუალი,
შენით სიყვარულს ვიტყუებდი.
მეგონა, აღარ მიმტყუნებდი,
როგორც სიბნელე — ღამეს.
თუმც ღამე არის პოლარულიც,
თეთრი გველივით მორკალულა,
ფსკერზე სინათლით მოკალული,
აღარ ბნელდება თურმე.
ვიცოდი, როგორ იწყებოდი,
სიმარტოვე რომ მიწყებოდა,
რომ მონატრებას მისცემოდა,
როგორც სიმღერა — ქარებს.
და უშენობის შეშმუშვნაზე,
დათენებების სიჩუმიდან
ცა ვარსკვლავებს რომ იშუშებდა,
მე მანიც მანდი — შეშლილს,
ნაპირს აძრული მიქცევებით,
ყოვლად აუსწენელ აქცენტებით,
დღეებსაც ვეღარ აძველებდა
ვნების მზისცერი ობი.

თითქოს ვიყავი სავანები
და ჩემ სიმშვიდეს ალაგებდი,
ვთრთოდი — სივრცეთა დარანები

ველურ ჯოგების რბოლით.
სიმარტოვეთა სენაკებში,
ეგ ექო — ოქროდ შენაძენი,
ხან საჭიროებც ენამჭევრი
მუჯი — „საუფლო სენი“,
ხშირად მრევდა ხელს საშრომანე
სიტყვებად, ვეღარც ამოვშალე —
შენზე ნაფიცებ-ნაროშვი

ათას სულელურ კერპად.

ვერა და ვეღარ დაილია
ტანჯვები, ქარის სავალივით.

თითქოს მე — არა, ტრამალები
აღასრულებენ ლოცვებს
უსასრულობის დავიწყების
და უშენობა არ იწყება,
და უშენობა არ იწყება,
როგორც მერვე დღე ქვეყნად.
მხოლოდ ყანის პირს საფრთხობელა
დგას, როგორც ძველი რიტუალი,
მე რომ სიყვარულს ვატყუებდი,
ახლა ჩიტები სხედან.

მინდა, ხელები ავუქინი,
ხელები შენად — საიალქნე —

და სიყვარულის უქმები

ამ ჩიტებივით დაფრთხენ.

ხევობებს

თქვენ ბევრნი მყავსართ, მეგობრებო,
რას მეყოფა ხელის თითები, რომც ითვლებოდეთ.
თხილის გულივით გინანილებთ არყოფნის კენჭებს.
მხერებით გიჭირავთ ჩემი ცა და
ტერფით — სკელები: ბალახიც კი ვერ მოვა თქვენთან!
ჭიანჭელების ქალაქივით გვშევინის წესრიგი:
ერთმანეთის მარტობის ზღუდებს ვიცავთ,
ერთმანეთის სევდის კანონს არ გადავდივართ,
პატიგს მივაგებთ სიძარულის მღვიმებებში დაყუდებულ
ტანჯვას და ტკივილს.
ვაი მას, ვისაც თქვენი ცრემლის სიმღერისთვის
არ უსმენია.

ვინც საკუთარ თავს ელოდება სიყვარულისთვის.
ვინც ექიმების მჭერარ თაიგულებს დაკრეფს გზისპირზე,
იმან რა იცის, მარილის სიტებო,

ერთმანეთის დღეთა ფიჭაში რომ აგროვებენ
მეგობრები — ოქროს ფუტკერები.

ერთ მშვენიერ დღეს დაპერავს ქარი,
შემოუღებს ჰაერს დარაბებს,

შემოახეთებს უცაბედად ჰაერის ფანჯრებს

და გამოჩენება გზა, რომელსაც

მივყებოდით დილა-საღამოს ერთმანეთის აღმოსაჩენად.

ვაი მას, ვისაც არცერთ სოფელში

არ უშტორდება თვალები გზისკენ

თქვენს მოლოდნში, მეგობრებო,

თქვენს მოლოდნში!

როგორც დაჭყლებულ კონსერვის კოლოფს

მიახრიგინებს მანანალა

დიადი საქმის სახელით გზაზე,

აი, ასე იღლის ის, ვისაც თქვენ არა ჰაერსართ:

არც მინაზე, არც ზეცაში, არც ქვესკენებში.

რას მეყოფოდა ხელის თითები, რომც ითვლებოდეთ?

მარტო ვარსკვლავებს, ვეირილებს და სიტყვებს კი არა,

სინთლის ჩიტებს, გაზაფხულებს და შერეკილებს,

ზაფრანისფრად დამნიფებულ ნამზეურ დღებს —

ღამეების ბედნიერ სიზმრებს, რა დაითვლიდა?

რა დაითვლიდა ჩემს მეგობრებს?

თხილის გულივით დამინანილეთ.

ერთად შევუშროთ მარტობის ცივი იფლი ადამიანებს.

როცა ქარი ჰაერს ჩამსხვერევს, დაინახა,

როგორ ახლოს, სულ ერთი ხელის განვედნაზე ჩაგიარა

უბედულებებამ —

მარიამ წიკლაური

სიმარტოვემ, შეშლილობამ, სიგიჟემ, ეჭვმა,
და ყოველ ჯერზე გადარჩენილი
ხურავ სამყაროს მჭვირვალებს და
მეგობრისოთვის ჯვარსა სჭედავ,
რომ ზედ გააკრა და ილოცო მასზე მარადის.

ასეა წესი?
შენ ეს თვალები ოცი წლის წინ უნდა გენახა.
ზეიად რატიონი

ეს წმინდა მთაა, აქ ნაბიჯებს მტვერი არ უდით,
აქ სამარეებს სანთლად ანთებს აღდგომის მთვარე.
აქ იციან მოსვლა ქარებმა,
გუვუნით და გრიალით მოსვლა,
რომ კლდის ქიმზე დასხდნებ დაღლილი
და იხმაურონ მშობლიური სახლის სიმშვიდე ორთავ
სოფლისთვის.

მიაყურადე, არაფერი გესმის იქიდა?

სამენაც გაგვიცვდა, თვალის ჩინიც და გულის თრთოლვაც.
უნდა გენახა ყველაფერი ოცი წლის წინათ,
როცა მეგონა ეს ქვეყანა ჩემი სამშობლო!

შეილთან ერთად რომ ვაზენდი ტყუბისცალივით

და თანაბრად რუნანილებდი ლუკმებს და სიტყვებს.

მერე გმირებს მოვანათლინე:

სამშობლოს გულზე დავიდეთ ჯვარი,

და იმავ ჯვარზე გავკრისათვის განგირე შვილი.

არა ჰერნდათ სანათლაგი ჯვრები საკმარი.

არც მირონი მეყო როისთვის —

დიდი ჰერნდა სახე სამშობლოს და ფართე — შუბლი.

ოცი წლის წინათ რა ვიცოდო,

რომ ის, ერთხელ, მეც გამნირავდა.

სახლის კარს რომ გამოაღებდა,

ასე ღიად დატოვებდა და გავიდოდა

საშოვნელად „სახელის“ — „ფულის“,

და დავსჯიდი შვილს იმის ნაცვლად —

სამშობლოს სახელს დავიდეთ გულზე ჯაჭვებით,

როგორც შეპერების მონას პატივი.

ვაძულებდი ღონისძიების მონაცემების დაუსრულებელის.

ოცი წლის წინათ სულ ველიდი ამ ოცის გასვლას.

რა ვიცოდი, დრო წამიყვანდა სწორედ იქ,

სადაც არასოდეს მინაზრია იცი წლის წინათ —

ფეხშიშველი ჩამოვდილობი იმ წმინდა მთიდან.

სულ არ ვფიქრობდი, რომ სიშიშვლით იგრძნობდა ტერფი

სიყვდილის გზებზე

უსამშობლოდ დარჩენილი მინის სიკერპეს —

არ ეცახცახა,

არც შიშით და არც სისუსტით არ ეცახცახა.

ჩვენ კი ვმარაბადით ადამიანებს,

რათა მკვდრებად გვექცია და

ვაძულებდით, ყური დაედოთ მინის გულისთვის

და ესმინათ...

არ მოეხუჭათ წამით ხსოვნა და ესმინათ,

ხომ არ მოდის შინისაკენ სამშობლო, ნეტავ?

სამშობლო ხომ არ გვიახლოვდება?

და იმ ოცის წინ რა იცოდი,

რამდენჯერ გთხოვდა შესანირავს, მსხვერპლს

და შელოცვას,

რომ დაეღნია თავი შენგან

და ტყუბისცალი მიმისანაც საღმებო.

სულ წარსულისენ მაცერერალი თვალით გინდონდა

გადახედვა ოცი წლის შემდეგ.

ნახე, რამდენი იმის ბედურა ყოფილა თურმე

შეუსულობა ამ გზისპირებზე,

შენ კი გეგონა, ყანები

შამბანურიც მოაყოლა, ესეც ჩემს ანგარიშზეო.

გოგიამ წარბი შექრა – ჯერ ქალის ხარჯზე უშრო არ მიჰქმაოა.

წუ გამიმდრაზდები, ხომ შეიძლება ჩემი სიხარული მეც ჩემებურად გამოვხატო, დაიხარა და სუფთად გაპარსულ, ოდეკოლონით გადასრალებულ ყაზე აკოცა.

უგონო მიჯურს მლელვარებისაგან ხმა ჩატერინა, ხელის თრთლელით გახსნა შამანური – ბოთლიდან ამოვრუკეულ, პარმა მორკალულ თერთ ცისარტყელას ნატაშამ ბოკალ შეაგება.

– ბედნიერების ნიშანია! – დავხედე თევშებზე აბრჭყალებულ წევთებს.

– ეე, მგონი დეიდჩემს უქმროდ ვტოვებთ! – გადმომჩურჩულა მიხომ.

მუსიკოსები მოვიდნენ, დარბაზის ბოლში, შემალებულ მინი-სცენაზე მოწყვნენ არ, ამ დროს, რესტორანში, ხანდაზმული პოეტი, ბატონი კოლაუ და კრიტიკოსი ჯიბუტი შემობრაცუნდნენ.

გამხდარი, ნაავდმყოფარი, ასაკისაგან სახეჩამოვლენილი პოეტი ხელყავით მოჰყებიდა შედარებით ახალგაზრდა მეგობარს.

– მოვიდა ქართული მწერლობის ძველი გვარდია, – გაეცინა მიხომ. – არ მოვიწვიოთ?

– მაგას კითხვა უნდა? – ინყინა გოგიამ.

– ხელისუფლებისგან შერისეული პაოლო იამელის კუბოს, მწერლებიდან, მარტო ბატონი კოლაუ მიჰყვებოდა... ოთხმოცადას არის მიტარებოდა.

– რას ამპო? – გაიკირვა გოგიამ, – ყოჩალად გამოიყურება.

ვერ იყო მთლად ყოჩალად, ჩაცვენილი თვალებით, ოდესადაც კრივში ჩატეხილი ცხვირით და წინ ნამონეული ნიკაპით, ბებერ, არაქათგამოცლილ ცხენს ჰგავდა.

ნაავადმყოწოდა ვარ, ვალოდ მომეშვა და დღეს პირველი გამოვედი შინიდან, ღვინის ნაცვლად ახლა ამ ახებს გეახლებითო, გააჩხაუზნა წამლის კოლოფი.

მართლაც, სახე ჩატეტკევოდა, სანთლისფერი კანი ყვრიმალებზე გადაკეყროდა. გადატანილ ტკივილებს გაემკვეთრებინა პოეტის ერთდროულად მეკორი და წაზი პროფილი.

სასმელზე ორივემ უარი თქვა, დალევას არ ვაპირებდით, მსუბუქად უნდა გვევახშმა და გვესაუბრაო.

ჭიქები მანც შევუვსეთ.

ვადლეგრძელეთ სტუმრები.

ბატონი კოლაუ, ეს საუკუნე სადღა გაექცევათ, თითქმის დამრგვალებული გაქვთ და, კიდეო ერთი საუკუნე, ჩემი ხათრით უნდა იცოცხლოთო, – მიხომ თავი მოუდრიყა პოეტს.

მუსიკოსების მოპირდაპირე მაგიდიდან ბიჭი წამოდგა, თანამესუფრები მიატოვა და გალიკლიცებული ჭიქით მიგვადგა.

სკამი შევთავაზეთ, მაგრამ არ დაჯდა, ასე, ფეხზე მდგომა უნდა ვადლეგრძელო, მთელი საქართველოსთვის საყვარელი პირვენება, ბატონი კოლაუ.

ჩვენც წამოვიძალეთ.

ბიჭი თავიდან ბოლომდე, უშეცდომოდ წანურთხა, ლექს „ნინამურული საგურუმიმდე“ და გახარებულ პოეტს მხარზე ემთხვით. მერე ჩენენ მოგვიპრუნდა, მიხომ გაახსენა, პლეხანოვის კუბუბში, ძალიან პატარები, ცევები ერთად დავდიოდთ, თქვენ კიდევ „ლამაზ-გოგია“ ხართ, ავჭალაში, სანყალი „ფაცერას“ ქორნიშმა, კლარენტი რომ აატირე, არ მავიწყდება, მთვალია, რაც ფული მქონდა, სულ შენის წინ დავყარე, ახლა რომ დაგანერო და უკან დავიბრუნო, ახი არ იქნება? – გაიკინო ერთგვადებით, მშენები და გამოცხადებული შეაგება ტურები.

როდის-როდის მოსწყდნენ ერთმანეთს. – აი, კოცნა მესისი – მასროთ მეტები და ტუშის კიდესთან ახლა შეგვმინები ზემოთ წასული ნიარევი, სიცილის დროს, ტკივილის უსამოვნო დაღს რომ ასვამდა ლამაზ ნაკვთებს.

– ნეტაგ, მე დავიბადე დადრე თუ თქვენ გაჩნდით გვიან! – პოეტი დაიხარა, ხელზე აკიცა და როცა ამიხედა, თვალებით წაშდვილი, გადარებული მიჯური ცეცხლი ენთო.

– ორივე თანატოლები ვართ... – ვითომ? – სხვათაშორის იკითხა ქალის ასუხეთი წასიამოვნებმა.

– ამბობენ, ამასწინათ, გორკის კლუბთან ორი კაცი გალახა, – ვთქვი მე. – ამბობენ კი არა, ეგრე იყო, – მოცოცხლით ბატონი ვალიდია, ციხეში მოკლეს, მაგრამ ამაღა ქალი ჩენენ მდგრად გადაცილება და ბატონ კოლაუს გვევას.

– თუ არ მიწყენთ, ეს ქალბატონი მხოლოდ თქვენ მოგვმასახურებათ, – საზეიმო ხმით ამცნო პოეტს და დაამატა, სუფრის დანახარჯიც გასტუმრებულია.

– როგორ გეკადრებათ... – ინყინა გოგიამ.

– ბიძაჩემო, ერთხელ ვთქვი და გავათავე... წინააღმდეგობას ვერ ვიტან...

– იქნებ ჩვენც ვერ ვატანთ სამადლოდ ფულს რომ გვიხდიან, – აენთო მიხო.

იქვე მდგომი წატაშა გაფიორდა, ტუჩზე თითმდებულად მორივეს ჩუმად ანიშნა, დაუთმეთო.

– მე თქვენი შეურაცხყოფა არც მიიქრია... – მოულოდნელად უკან დაიხია ბიქმა და მერე უცებ „ლამაზ-გოგიას“ მხარზე ხელი მოჰვია, – თუ შეიძლება, წამობრძანდითო.

მუსიკოსებთან მიიყვანა, ერთ მათგანს კლარენტი ჩამოართვა და გოგიას ჩააბარა, ერთი ამათ კლას უჩევნებო.

მთელი დარბაზი გაისუსა.

გოგიამ იუსტერულა, მაგრამ რაღა ექნა, ჩაბერა, შეამონება ინსტრუმენტი და გარებული შევითების შეუტერები.

თანდათან დაუშვება ქუთუთოები.

მოქანდაკებული გრძნობებისაგან მეგონა ცრემლები გადმოსცვიდებოდა. უკარავდა გატაციბით, თითები ბერებს აჯადოებდნენ და, ხალხით სავსე რესტორანში არავინ არ მეგულებოდა, ისეთი, ვინც არ დაიჯვებული მითოს, რეალი გამოვიდა მეტაციას შესახებ.

გაოგნებული ნატაშა მხრებს ჩერიავდა, ეს ვინ ყოფილაო.

„ლამაზ-გოგიამ“ დაამთავრა დაკვრა, თვალები გაბახილა და კლარენტი ძირს დაუშვა.

ბატონი კოლაუ კოლაუ მეტაცია ამოვრუდა და გამოვიდა ამოვრადნილი მატარებლების შესახებ.

გაოგნებული ნატაშა მხრებს ჩერიავდა, ეს ვინ ყოფილაო.

„ლამაზ-გოგიამ“ დაამთავრა დაკვრა, თითები გაბახილა და კლარენტი ძირს დაუშვა.

ბატონი კოლაუ კოლაუ მეტაცია ამოვრუდა და გამოვიდა ამოვრადნილი მატარებლების შესახებ.

გაოგნებული ნატაშა მხრებს ჩერიავდა, ეს ვინ ყოფილაო.

„ლამაზ-გოგიამ“ დაამთავრა დაკვრა, თითები გაბახილა და კლარენტი ძირს დაუშვა.

ბატონი კოლაუ კოლაუ მეტაცია ამოვრუდა და გამოვიდა ამოვრადნილი მატარებლების შესახებ.

გაოგნებული ნატაშა მხრებს ჩერიავდა, ეს ვინ ყოფილაო.

„ლამაზ-გოგიამ“ დაამთავრა დაკვრა, თითები გაბახილა და კლარენტი ძირს დაუშვა.

ბატონი კოლაუ კოლაუ მეტაცია ამოვრუდა და გამოვიდა ამოვრადნილი მატარებლების შესახებ.

გაოგნებული ნატაშა მხრებს ჩერიავდა, ეს ვინ ყოფილაო.

„ლამაზ-გოგიამ“ დაამთავრა დაკვრა, თითები გაბახილა და კლარენტი ძირს დაუშვა.

ბატონი კოლაუ კოლაუ მეტაცია ამოვრუდა და გამოვიდა ამოვრადნილი მატარებლების შესახებ.

გაოგნებული ნატაშა მხრებს ჩერიავდა, ეს ვინ ყოფილაო.

„ლამაზ-გოგიამ“ დაამთავრა დაკვრა, თითები გაბახილა და კლარენტი ძირს დაუშვა.

ბატონი კოლაუ კოლაუ მეტაცია ამოვრუდა და გამოვიდა ამოვრადნილი მატარებლების შესახებ.

გაოგნებული ნატაშა მხრებს ჩერიავდა, ეს ვინ ყოფილაო.

„ლამაზ-გოგიამ“ დაამთავრა დაკვრა, თითები გაბახილა და კლარენტი ძირს დაუშვა.

ბატონი კოლაუ კოლაუ მეტაცია ამოვრუდა და გამოვიდა ამოვრადნილი მატარებლების შესახებ.

გაოგნებული ნატაშა მხრებს ჩერიავდა, ეს ვინ ყოფილაო.

„ლამაზ-გოგიამ“ დაამთავრა დაკვრა, თითები გაბახილა და კლარენტი ძირს დაუშვა.

ბატონი კოლაუ კოლაუ მეტაცია ამოვრუდა და გამოვიდა ამო

ციცილის თელები

გახსოვს ლამე მთვარიანი,
დიდი მუხა და თელები,
იყო ცაზე ვარსკვლავები,
ფრენდნენ ციცინათელები...

უცებ ხელში გვისხლტებოდნენ
სულ პარია ვარსკვლავებად,
ჩვენ გვიყვარდა მათ ციმციმთან,
მათ ფრენასთან გამკლავება.

და დავდევდით ამ ნაპერნებებს
ციდან მოსულს ცეცხლის ალად,
იქვე თვალწინ აგვიფრენდნენ
არ უნდოდათ თავის მალვა;

იყო სწრაფი გაელვება
ოცნებაში ნაფერები —
ჩვენი სიყრმის მინდორ-ველზე
ფრენდნენ ციცინათელები.

რატომ, რატომ დაგვივიწყეთ
შორ ბავშვობის მოგონებით,
სად წავიდნენ თქვენს დევნაში
მოკლეკაბა გოგონები?

შევხაროდით თქვენს სწრაფ ციმციმს,
შავ ღამეში ნათელებო,
სად გაფრინდით ჩვენი ყრმობის
ციცქანა ციცინათელებო?

შურძნის მთევანი
ყურძნის მტევანი, ამა ქვეყნად
წამსელელ-მომსვლელთა,
მევენახის შრომით და გარჯით,
ლოლიავით დილა-ნათევი,
ყურძნის მტევანი —
სვეტიცხოვლის მზიან კედელზე
გემო ტებილი —
ვით მზე ნათელი.

შემონახულა აქ კედელზე
უფლის ნებით, გრძებით ფარულით,
წელთა დინებით, ვაზის ცრემლით,
სასორებით და სიხარულით;
ვაზის ჭიგოზე მოხვეული —
ბევრ ჭირ-ნახადი,
შემორჩენია უამთა სრბოლას
აგერ აქამდი...

გაბრწყინებულა სვეტიცხოვლის
ქვაზე მტევანი,
ვით დვოთის წყალობა,
ვით ვარსკვლავთა
მიმოქცევანი.

როცა ჩაქრება თვალები,
როცა მზეს ვეღარ შეხედავ,
როცა ცის გრიგალ-ქარები
თავს დაგატყდება მეხებად,

აყვავდებიან ნუშები,
მიმოანევენ ყვავილებს,
არ დაბრუნდება ოცხება,
რაც ოდეს გულში გაივლე...

მინად იქცევდა სხეული,
სული ცას წავა ტოროლად,
საფლავთან მოფრინდებიან
ჩიტები თითო-ოროლა;

ამლერდებიან ხმატებილად
ჩიტები ამ სამყაროსი,
დავიწყებისთვის განნირულს
დაგვისაუთრებს ქაოსი.

ყაყაჩოთა ნალის რდალი
ეს მშვენება ცის და მინის
უფლის ფუნჯის მონასმებით,
კავასის მწერევალები,
გუმბათები მონასტრების;

გაზაფხულის მწვანე მოლზე
მარგალიტი დილის ცვარის,
ზევით, ზეცის სიცისფრეში
ელვარება მკრთალი მთვარის;

მზის ამოსვლის საოცრება
ვით სამყაროს ნატვრის თვალის,
ლერმის ქარში შრიალი და
ყაყაჩოთა ნალვერდალი;

ბულბულების გალობა და
მერცხლის გუნდის ცად კამარა,
ამისთვის რომ დაიბადო
ამ მინაზე, ისიც კმარა;

თამარ ერისთავი

თორემ შორი ვარსკვლავების
მომწყვეტები ცად ვინ არი?
მინას შუქად რომ ეფრქვევა,
რომ შრიალებს ცად ჩინარი;

და ნიავის შარიშურში
დრო ქურდივით უჩინარი,
ისე მიდის, როგორც ღამე —
უსიზმრო და უძინარი.

ჩიტები და ვარსკვლავი
ო, ვარსკვლავები რა მეფურად
ჩამოგვცერიან,
ეს ყვავილებიც თითქოს მხოლოდ
ჩვენთვის მღერიან.

და ეს ჩიტებიც, ბინადარი
ამ დედამიწის,
ცის ვარსკვლავებთან ასაფრენი
ოცნებით იღწვის;

შორია ზეცა და სამყარო
თქვენთა ფრთათათვის,
ისევ ჩვენს ცაში ინავარდეთ
თვეში მკათათვის;

დაჩიტებოთ ხეზე ბარტყები და
ასანავლეთ ფრენა,
აადგმევინეთ საჭიკიკოდ
ხმატებილი ენა;

ჩამოსხდით ხეზე, იგალობეთ
ქართული ნანა,
თქვენდა სასმენად ცაც და მინაც
გაყურსვით დგანან.

ჯვრები ბრნითავან გუმბათებაზე ეპლესიების
იქ, იმერეთში თეთრი ყვავილით
აყვავდა ბია,
შავი ღრუბელი შორ ცაზე გდია,
როგორც ლეკის შავი ნაბადი,
იწვიმებს ალბათ ქუთაისში,
იქნება თავსმია,
და თბილისშიაც
ღრუბლებს ისევს სეიდაბადი.

ნარიყალასთან რა ხელი აქვს ამ სეიდაბადს,
და როდის გაწინდა აქ ეს სიტყვა —
შერს დანაბადი?
შემოიპარა მზვერავივით
და აქ ჩასახლდა
და აქ მეჩეთიც წამოჭიდა ათა-ბაპამდი.

ეს სახელები როგორ შერჩა
ამ ჩვენს მთა-გორებს,
ზოგი მათგანი ძმაკაცივით
დღესაც მეცნობა,
მომინაურდნენ და იმ წყეულ
წარსულს მაგონებს —
ვით შხამ სოკო, შავი ჭირი,
როგორც ლენცოფა.

გადაიარეს ნიალვრებმა თავსხმა წვიმებით,
და წასალეკი, რაც კი იყო,
წალეეს უკვე,
ჯვრები ბრნითავანები გუმბათებზე ეკლესიების
და პატრიარქი თავის სამწყსოს
საკმეველს უკმეცს.

ღმერთო, მომადლე საქართველოს
ერთსულოვნება,
შეაკვეშირე დუღაბივით
მხარე ქართლოსის,
კაცს მიაჩვიე უფლის მიმართ
მუხლის მოდრეკა
და მორჩილება ზეციური სასამართლოსი.

ველზე ია ამოსულა

ველზე ია ამოსულა
ცის ლაჟვარდის თვალებით,
ცის ლაჟვარდი ცის ფერია,
ვერსად დაემალები.

ანგელოზი გვირგვინს იდგამს
ზეცის იაგუნდებით,
აქ მინაზე რომ ჩამოხვალთ
ცაში არ დაბრუნდებით?!

ღმერთთან ამბავს რომ წაიღებთ
ცოდვილ გზათა მრუდებით...
აქ, მინაზე რომ ჩამოხვალთ
ცაში არ დაბრუნდებით?!

გელურაგი, ჩვენ და გაზაფხული

როგორ უძლებენ ბელურები
ამ ბოროტ ზამთარს,
როგორც თოვლი ფანტელების
ძაფს ცაში ართავს,

დედამინაზე ნამცეციც რომ
არ არის ლუკმა,
მაინც დაფრენენ და არც ერთი
არ არის უქმად;

დაუღურტულობენ თითქოს ლხინის
ჰქონდეთ სუფრა,
არ შეუძლიათ ხმის ჩაკმენდა
და ყოფნა უბრად,

მზეს შეპხარიან, წუთითაც რომ
გაარღვევს ნისლებს,
იმათი გუნდი გაზაფხულის
ოცნებებს ისევს.

არ ეპუება მათი გული
ულმობელ ზამთარს,
და ზამთრის ჯიბრზე
ბუნიობის კარნავალს მართავს.

რისი ძალა აქვთ დაგროვილი
ამ წრიპა ჩიტებს,
ციურ სტიქებს მათი გული
რა ზომით იტევს;

იქნებ მივბაძოთ იმათ სიბრძნეს
ციდან მობერილს,
ჩევენც შევიყვაროთ ბელურასებრ
მინა მშობელი,

ვუდგეთ დარაჯად ყველ დილას
ყველ ალინს,
ბელურებივით უკვდავების
წყალი დავლიოთ,

და ვიცახცახოთ ცივ ზამთარში
ხორცით სულამდე,
რომ მივაღიოთ უფლის დათქმულ
გაზაფხულამდე.

სიტყვაა ჩემი საგზალი
დილით მზის სხივებს ვხვდები
და შევციცინებ ცამარადს,
რომ აგიქნიო ფრთები —
ცაში რომ შევკრა კამარა.

ქებას მივუძღვნი ყვავილებს,
ცაში ვარსკვლავთან ვალერსობ,
სიტყვაა ჩემი საგზალი,
ეს მინა ჩემი სალექსო.

სიტყვაა ჩემი ფრთის გაშლა,
ჩემი ლექსების ჯადო,
და გულის სისხლის გალებით
უნდა ზეცამდე ვზარდო.

ზრახა მინის და ცის თაღის
ლექსში სულივით ჩავდო,
სიტყვა იდუმალ მოსული
დათის სიტყვას შევუფარდო.

ადვაკატო ხელი ზეცისავან
მოდის სალამო ფეხაკრეფით
შლეფით შავით,
რომ გვიმცნოს მინის ულმობელი
განზრახვა ავი!

ტახტზე ზის სისხლით გალეშილი
ბოროტი სვავი,
იგია ჩვენი ავტოდობის
თავი და თავი;

ყრანტალებს იგი შესაზარად,
მიზნებით ავით,
არ სურს ფრინველთა სამეფოსთან
რომ შეკრას ზავი;

ის გართულია შავ ძალებთან
საზღვრებზე დავით,
სურს მოგვისროლოს სტიქსის მიღმა
ქარინის ნავით.

მაგრამ ზეცაში ვარსკვლავია
სხვა ვარსკვლავთ ზევით,
და ის დაგვყურებს ბოროტ ძალთა
კეთილის ძლევით;

აღვაპყროთ ხელი ზეცისაკენ
იმედად ღმერთის,
სადაც ლოცვები კაცთა მოდგმის
ღვთის ტაძარს ერთვის.

შრთათოთი ნისლი

ნისლი სქელი და ჯანლად ქვეული,
მთას ლენაქივთ შემოხვეული,
ნისლი თხელი და თან წარმავალი,
ნისლი დიდ მთებზე გარდამავალი,
მზის კენ მიმსწრაფი,
თანაც ხილული
ქარის ბერვისგან თვალის მილულვით
ცად მიმავალი;

სითეთრე მისი, როგორც თამამი
სამყაროს ენა,
სითეთრე მისი, როგორც ფრთამალი
მტრედების ფრენა;

ო, ნისლი, ნისლი, სითეთრე მისი,
ცაში გაფრენა ფრთათეთრი ციცრის;
ნისლის სითეთრემ ოცნება იცის,
იგია სუნთქვა ცისა და მინსა,
იგია მზეში თეთრად რომ ინვის,
და იფანტება სითეთრედ მინვი.

ო, ნისლი, ნისლი, ტევრებში ისლის,
ჩიტთა გალობა ტკბილად რომ ისმის;

აღაპყარ თვალი ღმერთისკენ იმ ცის,
კაცთა მფარველად ზოგჯერ რომ იცლის,
უსწორე თვალი ვარსკვლავთა ციმციმს —
ვარსკვლავმა ჩვენი ოცნება იცის;

ო, ნისლი, ნისლი!
ფრთათეთრი ნისლი,
შუამავალი
ამ ცის და იმ ცის.

მოსაძამოვდა

თუთა იდგა ყვითელ კაბით
შრიალებდა მისი კალთა,
წელზე ერტყა ოქროს ბალთა
ნახელავი ოპიზარის;

მალლა ცისკენ მომზირალი
ყურს უპყრობდა გზაზე მგზავრი;

ხის წევროზე შაშვი იჯდა —
ტკბილებიანი მგალობელი,
და ზეციდნ ხმას აძლევდა
ღმერთი — ჩვენი მწყალობელი.

თენგიზ სვანიძე

რამდენჯერ უცდა მოვკვდე!

ოხვრით ვიხსენებ წინა დროს:
მზის ვარდებს, მწვანე კორდებს...
კიდევ რამდენჯერ გინატრო,
კიდევ რამდენჯერ მოვკვდე!
შეყვარებულ გულს ვინა მტრობს,
უფალმა უწყის ოდენ...
მაინც რამდენჯერ გინატრო,
მაინც რამდენჯერ მოვკვდე!
ლექსს ვიხმობ დარდის სამეცლად,
ცრემლს ნერტილად ვსვამ ბოლოს...
მეჩვენე უკანასკნელად,
უკანასკნელად მხოლოდ!

ჩაშლილი აავანი

ლოდინმა ფაქრი გაინაპირა, —
სულაც ვერ ვგრძნობდა ზღვის სიახლოვეს...
დაბალახობდა მინდვრად აპრილი,
ქარი არხევდა ალევებს ახოვნებს.
მზე ჩადიოდა ჩვეულებრივი,
მერე დაჰკიდა ნისლის ფარდები....
ვნებაჩამცხრალი ქალწულებივით
თვალებს ხუჭავდნენ ყოჩივარდები.

თოვლიანი გზა

ნივის წუთები წამიერ წარლვნის,
დღე სინაულის შენით იწყება...
შემოღამება ცისფერ რკალს არღვევს,
ფიქრში შემოდის თავდავიწყება.

და მე გეძახი — „ტანო, ტატანო!“
უკანასკნელად, პირველი თრთოლვით...
თოვლის მზემ ქვებში შემოატანა,
ქსოვს უშენობას სიჩუმე თოვლის.

ოდესლაც

მახსოვს: ხატავდნენ მინდორს
ჩრდილები ჭადრის ხეთა...
ფიქრში ცოცხლდება ის დრო, —
„ცოტაც მოცა, ცოტაც“...
ჭალა... ცასფერი კბილე...
სიი... მდინარის ჩქამი...
შენი ტანივით კრთოდა
ცა მთვარიანი ლამის.
საღამო ფიქრებს ლამპავს,
მთვარე ანათებს შუკას...
ო, ასე იყო, ალბათ,
უხსოვარ დროთა უკან!

გვარდები

შაშმა შენი დაკარგვისა
ასე რატომ ამიტანა,
შენს ბაგეებს დამაკონე,
რად ხარ მაინც ამისთანა!
შენ ისეთი ლამაზი ხარ,
არც კი ვიცი, ვის გადარო,
რა იქნება შენი ტანის
როიალზე გავატარო
ეს თითები, ბევრჯერ შენი
ტრფობის ცეცხლით ანანთები,
გულმა თუ შემოგინახა
ჩემი ნატვრის ბარათები?
ნუ გაიხდი სანანებლად
სიყმანვილის წლებს გაფრენილს,
ჩქარა, ვიდრე შენს ბაგეებს
გაეცლება ატმის ფერი!
დავუტოვოთ მოგონება
ტკბილი-სოფლის ამ გზაწვრილებს,
გევედრები, სიყვარულით
ატაბილს ნუ გამაზბილებ!

ცვივა თეთრი ფანტელები, —
შეზებული მათოვს...
ხსოვნას ექრუანტელები,
თავს ვგრძნობ სულ მთლად მარტო.
ბედნიერი ვიყავ გუშინ, —
ჩემთან იყო ღმერთი!..
ნახევედი და დარჩა გულში
იანვარი თეთრი.

მითხარ რამე, თორემ ლამის
ცრემლად ვიქცე, ვით წყარო...
რომ გიყურებ ასე ლამაზს,
გული ვით დავიწყნარო?!
მომგზავნა სიმრტოვებ
მწუხარება ურიცხვი...
ამ ჯოჯოხეთს ვედარ ვტოვებ
მხოლოდ შენი გულისთვის!

სიგარიდან სიკვდილავდა

სიყვარულის მადლი გწამდეს,
უღვთო კაცი მახინჯია!..
სიბერიდან სიკვდილამდე
მხოლოდ ერთი ნაბიჯია!
ზეცა მიაქვს უცხო ლანდებს, —
სული მინას გამიჯვნია...
სიბერიდან სიკვდილამდე
ერთი მოკლე ნაბიჯია!!
თუმც სიცოცხლით წვალობ რამდენს,
გულმა სხავა გზა არ ირჩია...
სიბერიდან სიკვდილამდე
ნახევარი ნაბიჯია!!!

სხვის თაფლს
მირჩევნია შენი შხამი,
სხვის ცას —
ეს მწუხარე ცათა ბჭენი...
სისხლი,
მტრების სისხლი მასვი ჯამით,
მერე... შენ იცოდე დანარჩენი.
სხვის ლხინს
მირჩევნია შენი ჭირი,
ვარამს
შენს მინაზე რა გამოლევს!..
შენი
ლამაზ დღისთვის შემინირე,
სიკვდილს
შენს მაგივრად გამაყოლე!

მზიანი ღლა

ირნევა ზეცა, ვით ეიფელის
კოში: ხილვები შორეთით შორის...
ცაა კამაძა და ლილისფერი,
მზე დარდს იტაცებს,
ვით წინილს-ქორი.
იღუმალებად სიცოცხლე დადის
და ვიბრუნდება სამყაროს მოვლით,
და მზიანი დღე-სამარე დარდის —
აღვიძებს რწმენას —
ყოვლით და ყოვლის.

სევდის გზა

დედულეთი მეძახის,
მამულეთიც მზაფრაგს.
სული, განა ეძრახვის,
ეძებს მყუდრო საფრის.
ტებილი მოგონებებით
მსურს გავიქრო დარდი...
ბიჭება... გოგონები —
სიყვარულის ფარდი!
რაოდენი სიამე
მოაქს ზოგჯერ ფიქრებს...
ბავშვობაზე მიამბეთ —
გავიგრძელო იქნებ
ნუთი წუთისოფელის...
(ლერთის ვავედრებ იმ დროს).
ყვავილებით მოფენილს
ვხედავ სოფლის მინდორს.
ცაზე მოჩანს ფერადი
ცისარტყელას ზოლი...
ჩემი სოფლის სერამდი
სევდის გზაა შორი!

ლეპს არ უყვარს კაკანი

ვინ თქვა — ყველა პოეტია,
ყველა ლექს ლექსია,
ზოგჯერ დაუშვებელია
დასაშვები ვერსიაც!..
სული თუ არ განივდა,
მუზაც ხდება უძლური...
ო, რა ბევრი ყვავია და,
ო, რა ცოტა ბულბული!
ლექსებს წერდა, მერე როგორს,
ზოგჯერ იმპერატორიც,
თუკი იყო სხივოსანი —
ღვთისურ სულის პატრონი.
ლექსი უნდა დაფრთიანდეს,
ციურ ცვრით განიბანოს,
ხალხში უცებ ნუ გაუშვებ,
მერე რომ არ ინანო!
გრძნობებს, გულში დაჩეკილებს,
დაურნიე აკვანი,
ლექსა არ უყვარს კვერცხისმდებელ
დედლივით კაკანი!

ჩამოდიოდა მთვარე პირგადი

დამის სიჩუმე ცაზე ეკიდა
და ვარსკვლავები კრთოდნენ იმედად...
ვიღაც სამარის მინას ბეკნიდა
და დამზუხრებულ სულ იმძიმებდა.
იდგა სიჩუმე — უსიტყვო კადრი,
ვით ჩაღამებულ ფიქრთა წამება...
ჩამოდიოდა მთვარე პირგადი
დარბეულ სულის დასაამებლად.

— სტუდენტობისას ვინ იყო თქვენი
ლიტერატურული კერპი?

— ანტუან დე სენტ ეგზიუპერის ნახევრად დოკუმენტური რომანის — „ადამიანთა პლანეტა“ — ერთ-ერთი გმირი და რეალური პიროვნება, რომელიც ეგზიუპერის სანაშივე ცხოვრობდა, ანდრე პრევო. ერთ-ერთ ეპიზოდში ანდრეს თვითმფრინავი ავიაკატასტროფას განიცდის. ამ ადამიანის ქცევა ისეა დახასიათდებული, რომ მან მართლაც ჩემი დიდი სიმპათია დაიმსახურა.

ეს დიდა არაფერს გაძლევს. როგორც ჩანს, იმ ამაღლებულ მომენტში, როდესაც ისინი თხზავენ და ნერენ, სხვა ადამიანები არიან დარომელიმე ნანარმოებზე ლაპარაკით ვერაფრით მიიღებ იგივე ემოციური სიმძაფრეს, რომელიც მისი კითხვისას დაგეუფლა. ეს შეუძლებელია. სჯობს, წიგნები იკითხო, ვიდრე ავტორს ელაპარაკო, რადგან ამ დროს ხანდახან სიცარიელის გრძნობა გიჩნდება. თუმცა, გურამ დოჩა-

ერთი ამბავი დასრულდა და ღირს ამის მოყოლა, აუცილებლად დაგნერ. ჯერჯერობით გამოცდილების შეგროვების ფაზაში ვარ და არა — გამოცდილების გაზიარების. მზადყოფნას ვერ ვგრძნობ. ასე რომ, არ გამოვრიცხავ, ოდესმე ნიგინდაგნერო. როდის, ვერ გეტყვით, არ ვიცი.

— **ამბობენ, პოეზია მუსიკაო. ვინ** არის თქვენი საყვარელი პოეტი და **მუსიკის რომელ უანრს მიაკუთვნებდით?**

გყავთ საყვარელი თანამედროვე ქართველი მწერალი?

— ზურაბ ლეჟავა — ძალიან საინტერესო ავტორი. მისი ნანარმოებები უცხო ხილია ჩვენს მწერლობაში. ეს კაცი ნოგატორია. ძალიან მომწონს.

თქვენთვის ყველაზე საყვარელი ყველა დროის 5 მწერალი?

— მარკ ტვენი, უილიამ ბეროუზი, სელინჯერი, ბორხესი და ვაჟა-ფშაველა.

— თქვენ ამერიკის შეერთებულ შტატებში გააგრძელეთ სწავლა, მართალია, იურისპრუდენციის გზით, მაგრამ მოგეცათ საშუალება, სულ სხვა კულტურის მქონე ადამიანებთან გქონდათ შეხება. რომელი მნერალი აღმოაჩინეთ ამერიკაში?

— თქვენი აზრით, რა შეცვალა XXI საუკუნეზე, ზოგადად, გლობალიზაციამ, ქართულ მწერლობაში?

— XXI საუკუნემ ყოველგვარი საზღვრები გახსნა და ასპარეზი ნიჭიერებას დაუთმო. თუ ადამიანი ნიჭიერია, მის ნიჭიერებას დღეს ბევრად მეტი მკითხველი

— მიუჟედავად საბჭოური ცენზურისა, ამერიკული ლიტერატურა მაინც ნაცნობი იყო ჩვენთვის. გვიყვარდა მარკ ტვენი, ედგარ პო, მეტნაკლებად ვიცნობდით ფოლკნერს, სტეინბეკს, შერვუდ ანდერსონს, თომას ვულფს... ამერიკის შეერთებულ შტატებში აღმოაჩინე უილიამ ბერიუზი და მთელი „ბით თაობის“, Beat Generation-ს რომელიან, წარმომადგენლები — ალენ აინზარი, ერიკ პორტი, კორნელ ჯერადისას ყველაფერი მოქმედებს — გარემო, რომელიც დიალოგს ერთვის, ორივე მოსაუბრის განწყობა, ამინდიც კი. კითხვისას ეს ყველაფერი კარგად არის აწონდანონილი. ნერა, ხატვა, მუსიკის შექმნა — ეს ერთგვარი შემოქმედებითი შემლილობაა, რომელიც სხვა გარემოში, მერლინისა და მეითევლის პირისპირ შეხვედრისას, აღარ განმეორდება

ნამკითხველსაც გააჩნია. ნიჭიერ მეტობელს, აბსოლუტურ არაპროფესიონალს, არამასახობს შეუძლია ლექსი მუსიკად აქციოს. მაგალითად, რობერტ ფროსტი ძალიან ღრმა, სადღაც ოდნავ, სულ ოდნავ ნარმართულ, მაგრამ მშვიდ მუსიკას ჰგავს. ალენ გინზბერგი ჯაზური პოეტია. სხვათა შორის, მიყვარს კიბლინგის პოეზია, კლასიკური რომანტიკოსია. ქართველებიდან შეამჩნევს, ვიდრე ეს ოდესუმე იყო შესაძლებელი. ამიტომ კარჩა კეტილობით, ფიზიკური იზოლაციით გამოწვეული პროცენტიალიზმი ნელ-ნელა მარცხდება.

საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტრო

— ქართული წიგნისა და ლიტერატურული მემკვიდრეობის დაცვის სამინისტრო

— მიფიქრია, მაგრამ ჯერ იმაზე ნაკ-
ძველი და ახალი აღთქმა. ბიბლიას უნდა
ის გაზირიბაზე — ამ პროექტებითა და
„ჩუჯდე“, მას ვერ გადაიკითხავ.

მსოფლიო მცენარეები — ტონიონ გუარა მაისში თბილისს ეცვავა

— უცხოელ მწერლებს თუ შესვედრისართ?

— კი. ვენეციაში ჩემს თვალინინ კინაღად კისერი მოიმტვრია ორჰან ფამუქმა. სან რეკოს მოედანზე ოჯვერ ერთსა და იმავე ადგილას ფეხი წამოპერა ერთსა და იმავე კას. მეგობართან ერთად ყავას ვსვამდი, ის მოსეირნობდა. ზუსტად ჩვენს წინ წამოპერა ფეხი ოდნავ ამონეულ ქვაფენილის ფილას. ძლივს გადარჩა. მეორეჯერაც ზუსტად იმავე ადგილას ოლონდ ბევრად უფრო მაგრად წაბორძიკდა. ცველას გაეცინა. ას თუ შეხვედრა ჰქვია, მაშინ ორჰან ფამუქს შევხვედრივარ. მქონდა ბევრიერბა მი საყვარელი მწერალი და მხატვარი ტონინო გუერა ახლოს გამეცნო. თბილისში ირებდა ჩამოსვლას და წერილობით მთხოვა, თუ ამ ვიზიტამდე იტალიაში მოგხვდებით, სტუმრად ვწევით. მომინია იტალიაში გამგზავრებამ. არ დავიზარე და დაახსოვებით ორსაათიანი სამანქანო მოგზაურობის შემდეგ ტონინო გუერას შინ ვენვიე. იცრად სინტერესო პიროვნებაა. მაჩვენა თავისი წახატები, მოზაიკები, ზღაპრუები ბალი... ცოტა დვინო დავლიეთ და ბევრი ვილაპარაკეთ საქართველოზე ტონინო უერას 150-მდე ფილმისთვის აქვს სცენარი დაწერილი და რამდენიმე მათგანი წამდლი შედევრია — მაგალითად, ფელინისთან ერთად შექმნილი „ამარკორდი“. ამ დიდი ტალიერი რეჟისორის მეგობარი იყო. ერთად ბევრ სცენარზე იმუშავეს. ტონინომ ეთი ისტორია მიამბო: ყოველ დილით ფელინი მირეკავდა და დაახლოებით ორი მი საათი თავის საზრებს მიყებოდა. ერთხელ ისეთი სიზმარი მომიყვა, რომ აღვშეოთდი და ვუთხარი, შენ ამას იგონებ, შეუძლებელია, ეს დაგსიზმრებოდა. ის იქიდან ჩრჩხუბებოდა, მე აქედან არ ვუთმობდი და, აი, ასე დაინერა ჩვენი რამდენიმე ფილმს ცენარით.

მიხარია, ტონინო გუერას თბილისში ჩამოსვლა. ის კარგი მოქაზდა ყე, ორიგინალური ა საინტერესო მხატვარია. არ გადავაჭარბებ, თუ ვიტყვი, რომ გენიალურობასთან ახლოებული შემოქმედი, ძალიან დიდი არტისტია. საქართველოში ჩამოსვლის სამი ზეზი აქვს — პირველი: უნდა, რომ საქართველოში გააკეთოს გამოცენა. მეორე: ქართველოში შექმნას თავისი სკულპტურა და მესამე: გახსნას ისეთივე რესტორანი, ლოკომოტივის მისამართი და მშენებელთა მუზეუმი. მესამე: აქვს, ტონინოსა და ფელინის ნახატებით, მოზაიკებით, გამონათქვამებით, სუვენირებით. ოლონდ საქართველოში კაფეს გაფორმება რომ მოტივებზე სურს. ვნახოთ, რა გამოვა. ტონინო თბილისში მაისში ეწვევა და ლიან გამიხარდება, თუ ამ ყველაფრის განხორციელებას ერთად შევძლებთ.

ՀԵՂԱՎԱՐ

— კი, მილაპარაკია ამაზე ბატონ გურამ დოჩანაშვილთან, „ლიმონათის ქვეყნის ესაუბრა თევა ყიჯშიცა

— ალბათ სახელ-გვარების დასახელებას მოერიდებით, მაგრამ მაინც — გყავთ საყვარელი თანამედროვე ქართველი მწერალი?

— ზურაბ დლევანი — ძალიას სახტე-
რესო ავტორი. მისი ნაწარმოებები უცხო
ხილია ჩვენს მწერლობაში. ეს კაცი ნოვა-
ტორია, ძალიან მომწონს.

— თქვენთვის ყველაზე საყვარელი ყველა დროის 5 მწერალი?

— იაოკ ტევენ, უილიამ იერომუ ის, სე-
ლინჯერი, ბორხესი და ვაჟა-ფშაველა.
— ოქვენი აზრით, რა შეცვალა XXI
საუკუნეებ, ზოგადად, გლობალიზაციამ,

— XXI საუკუნეებ ყოველგვარი საზ-

ღვრები გახსნა და ასპარეზი ნიჭიერებას
დაუთმო. თუ ადამიანი ნიჭიერია, მის ნი-
ჭიერებას დღეს ბევრად მეტი მკითხველი
შეამჩნევს, ვიდრე ეს ოდესებზე იყო შესაძლე-
ბელი. ამიტომ კარჩაკეტილობით, ფიზ-
იკური იზოლაციით გამოწვეული პროცენ-
ციალიზმი ნელ-ნელა მარცხდება.

საქართველოს კულტურისა და
სპორტის მინისტრის მიერ

ქაგლუბა დაცვის სამინისტრო

— ქართული ნიგნისა და ლიტერატურის ხელშეწყობის პროგრამა, კითხვის პოპულარიზაციის პროექტი, ლიტერატურული პრემიები და სტიპენდიები, მთარგმნელობითი პროექტი „მაჩანალი“, ნიგნის გამოფენის დახმარების პროექტი, საქართველოს კოლექტიური სტენდის დაფინანსება ფრანკფურტის ნიგნის ბაზრობაზე — ამ პროექტებითა და პროგრამებით კულტურის სამინისტრო სწორედ წიგნსა და ქართველ მწერლებს, მთარგმნელებს უწევთ პოპულარიზაციას. რა სურვილი გაქვთ, რომლის განხორციელებაც გინდათ და ჯერჯერობით ვერ ახერხებთ?

— სურვილი მაქს, რომ როგორც თან-
ამედროვე, ისე კლასიკური ქართული
ლიტერატურის რაც შეიძლება მეტი
ნაწარმოები ითარგმნოს რამდენიმე უცხო
ენაზე, არა მარტო ინგლისურად, არამედ
გერმანულად, ესპანურად, ფრანგულად...
ყველაფერი ეს ძალიან დიდ თანხებთან და
ადამიანური რესურსის დიდ დეფიციტი-
თანაა დაკავშირებული. კარგი მთარგმ-
ნელები ბევრი არა გვყავს. სულ რამდენ-
იმე ადამიანია, ვისაც შეუძლია, ქართულ-
იდან უცხო ენაზე კარგად თარგმნოს. აი,
ჯერჯერობით ის, რასაც ვერ ვახერხებთ.
ამას გარდა, ეს კი მართლაც მხოლოდ
ჩემზე არ არის დამოკიდებული, მართლა
ძალიან ბედნიერი ვიქენები, ამ სიტყვის
სრული მნიშვნელობით, ვთქვათ, რომ შევ-
იდე Borders bookstore-ში ან Barnes & Noble-
ში ან, არ ვიცი, Waterstones-ში ევროპასა თუ
ამერიკაში და ერთველი მნერლების
ნაწარმოებები ასარჩევად მქონდეს. აი, მა-
შინ ვიქენებოდი ძალიან კმაყოფილი, რად-
გან ამ შემთხვევაში კაცობრიობის დიდ
ოჯახს, სხვა ეროვნების მნერლობის მს-
გავსად, ქართული ლიტერატურის გაც-
ნობისა და წაკითხვის ბედნიერება ექნებო-
და.

ଶ୍ରୀମତୀ ପାତ୍ନୀ

— როგორც რიგითი ქართველი მკითხველი, რას ეტყოდით და უსურვებდით ქართველ მწერლებს?

— საინტერესოდ წერონ, ნურავის მიბაძავენ. წერაზე მთავარია, იცხოვრონ სისხლაგეს, არამხდალი ცხოვრებით, გამშედავად, რათა მოსაყოლი ჰქონდეთ და ეს დაგროვილი მასალა საინტერესო იყოს. გამბედაობაში ხმლის ქნევას არ ვგულისხმობ. გაბედონ იმის თქმა და იმაზე წერა, რაც აინტერესებთ და აქამდე არავის გაუბიდია.

— როგორი იქნება ხვალინდელი ლიტ-
ერატურული დღე ქართველი მწერლები-
სა და ქართველი მკიონხველისთვის?

— მჯერა, რომ იქნება უკეთესი, უფრო
საინტერესო, გემოვნებიანი და მეტი
მკითხველისთვის ხელმისაწვდომი. დარწ-
მუნებული ვარ, ამას წინ არაფერი დაუძგი-
ბა. ენერგია და ნიჭი არის, ახლა ამ ყვე-
ლაფრისისთვის ფორმის მიცემა და გააზრე-
ბული გამბედაობაა მთავარი. მშიშარა ად-
ამიანი ვირაფერს დაწერს.

აროეატი

ზაზა აბზიანიძე:

„ქართულ საგამოცემლო სივრცეში სწორედ პირგრაფიული პროზის ნიშაა შეუვსებელი“

ნიგნის გარეკანზე თავდახრილი, გარინდებით მდგომი ადამიანის ფოტოა. არ ვიცი, საუბრობს, ფიქრობს თუ ლოცულობს, მაგრამ სიმშვიდე, მისგან რომგამოსჭვივის, ისეთი გადამდებია და მისი ირიც — ვნებებისგან თავისუფალი — იმდენად უტყუარიდა მიმზიდველია, რომ შინაგანად ვუერთდები მის სიტყვას, მის ფიქრს, ლოცვას... ნიგნის გარეკანზე მაპათმა განდის ფოტოა. ნიგნის „განდი“ ჰქვია.

ქართულ სალიტერატურო სივრცეში ახალი, ვფიქრობ, ძალიან საინტერესო და მნიშვნელოვანი პროექტის განხორციელება დაიწყო. მისი სახელწოდება „100 ნიგნი. ადამიანები, რომელთაც შეცვალეს მსოფლიო“. პროექტის ავტორი და მთავარი რედაქტორი კრიტიკოსი ზაზა აბზიანიძე გახლავთ. პროექტს გამომცემლობა „ქართული ბიოგრაფიული ცენტრი“ ახორციელებს. „განდი“ 21 მარტს გამოვიდა და პირველია „ასიდან“. ქართველ მეთხველს საშუალება ეძღვევა, „ასი ნიგნის“ მორიგი გამოცემები ყოველ ორ კვირაში ერთხელ, გაზეთ „ახალ თაობასთან“ ერთად შეიძინოს და ახლოს გაიცნოს ადამიანები, რომელთა სიცოცხლეც გარდაცვალებით არ დამთავრებულა.

ზაზა აბზიანიძისა და გამომცემლობა „ქართული ბიოგრაფიული ცენტრის“ თანამშრომლობა რამდენიმე წლის წინ დაიწყო. პროექტს, რომელიც მან გამომცემლობას შესთავაზა „საოჯახო ბიბლიოთეკა. ბიოგრაფიული პროზა“ ერქვა. პირველი ნიგნი — „XIX საუკუნის ქართველი მოღვაწენი“ — ბატონმა ზაზამ თავად შეადგინა. მანვე დაურთონ ნინათქმა, სადაც თვალმიდევნებული იყო ამ ლიტერატურული უანრის განვითარება, დაწყებული თანამედროვე მკითხველის თითქმის უცნობი ბიოგრაფიული ჩანანერებიდან, ვიდრე — ილია ჭავჭავაძის „მგზავრის ნერილებამდე“. შემდეგ გამოიცა დიუმას „ნაპოლეონი“, მას მოჰყვა „ტროცკი“, „კაზანვა“.

გამომცემლობის დამფუძნებელი და ხელმძღვანელი ხათუნა მიქაელიძე გახლავთ, მთავარი რედაქტორი — რუსუდან სულაკაური. მათ გვერდში უდგანან ხათუნა თოდება, მანანა მიქაელიძე და სხვები — ის გუნდი, ვისთანაც ბატონი ზაზა უკვე მესამე ნელია აქტიურად თანამშრომლობს და სნორედ მათთა ერთად გადაწყვიტა „ბიოგრაფიული პროზის“ პროექტი რამდენადმე იურცვლილი ფორმით აღმოჩენილიყო.

ბატონ ზაზას შინ ვერცი და ვთხოვე, გამომცემლობის ახალი პროექტის შესახებ გამსაუბრებოდა. საუბრის დაწყებამდე ახალგამოცემული „განდი“ გამომინდა...

— „განდი“ ვიზუალურად ძალიან შთამპეჭდავი გამოცემაა. სამწუხაროდ, ის ჯერ არ ნამიკოთხავს...

— არსებობს ზოგიერთი საკულტო წიგნი, რომელიც აუცილებელია ქართულად იყოს თარგმნილი და ჩვენმა მკითხველმა შეძლოს მშობლიურ ენაზე მისი წაკითხვა. ასე მგონია, მაპათმა განდის „ჩემი ავტობიოგრაფია“ სწორედ ერთი ამათგანია (თარგმანი ქალბატონ ლელა დუმბაძეს ეკუთვნის). ესაა ნიგნი ადამიანზე, რომელმაც სათხოება, ტოლერანტიზმი, არაკაცკვლა რელიგიად აქცია. იმიტომაცაცა აღიარებული ათასნლეულის ადამიანად, რომ ინდოეთის გათავისუფლება ბრიტანელი კოლონიზატორებისგან პრაქტიკულად უსისხლოდ შექლო. იგი ერთ ჩვეულებრივ ინდურ ღჯაბერი დაიბადა, იურისპრუდიტი იყო გატაცებული, მაგრამ იმ დროს ინდოელისთვის უმაღლესი განათლების მიღება მხოლოდ ინგლისი იყო შესაძლებელი. მათლაც გაემზავრა, იქ, თუმცა მხოლოდ ცხოვრებისთვის თვალმიდევნება. როგორც მაგალითად, XIX საუკუნის ტრადიციულ ქართულ ჯახახების მშობლები უკითხავდნენ თავის შვილებს „სულისითვის სასარგებლო წიგნებს“, ასეთივე საკითხავია „განდი“ დასახელი, როგორც ყვითელი პრესით არ არის, როგორც განდის ცხოვრებისთვის თვალმიდევნება. როგორც მაგალითად, არა არასოდეს დაურღვევია. საინტერესო მისი ცხოვრებისთვის თვალმიდევნება... უბრალო ადვოკატი სამხრეთ აფრიკაში ჩადის და უმცირესობაში მყოფი ინდოელის უფლებებს იცავს, ხოლო ინდოეთში დაბრუნებული, ინგლისელთა გან შევინრობებული უმრავლესობის დამცველი ხდება. მისი ფსიქოტიპის ადამიანისთვის ძალიან როტული იყო ორატორული ნიჭის გამომუშავება, მასების აყოლიერება. მკითხველი დაანახავს, თუ როგორ აქცევს რაღაც ზეიდე, ზეამოცანა. ამ მოკრძალებულ, ტანმორჩილ ადვოკატს უბრნივინგალეს პუბლიცისტად და შეუდარებელ როატორად, როგორ შესძენს მაგიურ ძალას და დამაჯერებლობას მის სიტყვას. ის გარემობა, რომ განდის და, როგორც რელიგიურ და პოლიტიკოსის ადამიანისთვის ძალიან როტული იყო ორატორული ნიჭის გამომუშავება, მასების აყოლიერება. მკითხველი დაანახავს, თუ როგორ აქცევს რაღაც ზეიდე, ზეამოცანა. ამ მოკრძალებულ, ტანმორჩილ ადვოკატს უბრნივინგალეს პუბლიცისტად და შეუდარებელ როატორად, როგორ შესძენს მაგიურ ძალას და დამაჯერებლობას მის სიტყვას. ის გარემობა, რომ განდის და, როგორც რელიგიურ და პოლიტიკოსის ადამიანისთვის ძალიან როტული იყო ორატორული ნიჭის გამომუშავება, მასების აყოლიერება. მკითხველი დაანახავს, თუ როგორ აქცევს რაღაც ზეიდე, ზეამოცანა. ამ მოკრძალებულ, ტანმორჩილ ადვოკატს უბრნივინგალეს პუბლიცისტად და შეუდარებელ როატორად, როგორ შესძენს მაგიურ ძალას და დამაჯერებლობას მის სიტყვას. ის გარემობა, რომ განდის და, როგორც რელიგიურ და პოლიტიკოსის ადამიანისთვის ძალიან როტული იყო ორატორული ნიჭის გამომუშავება, მასების აყოლიერება. მკითხველი დაანახავს, თუ როგორ აქცევს რაღაც ზეიდე, ზეამოცანა. ამ მოკრძალებულ, ტანმორჩილ ადვოკატს უბრნივინგალეს პუბლიცისტად და შეუდარებელ როატორად, როგორ შესძენს მაგიურ ძალას და დამაჯერებლობას მის სიტყვას. ის გარემობა, რომ განდის და, როგორც რელიგიურ და პოლიტიკოსის ადამიანისთვის ძალიან როტული იყო ორატორული ნიჭის გამომუშავება, მასების აყოლიერება. მკითხველი დაანახავს, თუ როგორ აქცევს რაღაც ზეიდე, ზეამოცანა. ამ მოკრძალებულ, ტანმორჩილ ადვოკატს უბრნივინგალეს პუბლიცისტად და შეუდარებელ როატორად, როგორ შესძენს მაგიურ ძალას და დამაჯერებლობას მის სიტყვას. ის გარემობა, რომ განდის და, როგორც რელიგიურ და პოლიტიკოსის ადამიანისთვის ძალიან როტული იყო ორატორული ნიჭის გამომუშავება, მასების აყოლიერება. მკითხველი დაანახავს, თუ როგორ აქცევს რაღაც ზეიდე, ზეამოცანა. ამ მოკრძალებულ, ტანმორჩილ ადვოკატს უბრნივინგალეს პუბლიცისტად და შეუდარებელ როატორად, როგორ შესძენს მაგიურ ძალას და დამაჯერებლობას მის სიტყვას. ის გარემობა, რომ განდის და, როგორც რელიგიურ და პოლიტიკოსის ადამიანისთვის ძალიან როტული იყო ორატორული ნიჭის გამომუშავება, მასების აყოლიერება. მკითხველი დაანახავს, თუ როგორ აქცევს რაღაც ზეიდე, ზეამოცანა. ამ მოკრძალებულ, ტანმორჩილ ადვოკატს უბრნივინგალეს პუბლიცისტად და შეუდარებელ როატორად, როგორ შესძენს მაგიურ ძალას და დამაჯერებლობას მის სიტყვას. ის გარემობა, რომ განდის და, როგორც რელიგიურ და პოლიტიკოსის ადამიანისთვის ძალიან როტული იყო ორატორული ნიჭის გამომუშავება, მასების აყოლიერება. მკითხველი დაანახავს, თუ როგორ აქცევს რაღაც ზეიდე, ზეამოცანა. ამ მოკრძალებულ, ტანმორჩილ ადვოკატს უბრნივინგალეს პუბლიცისტად და შეუდარებელ როატორად, როგორ შესძენს მაგიურ ძალას და დამაჯერებლობას მის სიტყვას. ის გარემობა, რომ განდის და, როგორც რელიგიურ და პოლიტიკოსის ადამიანისთვის ძალიან როტული იყო ორატორული ნიჭის გამომუშავება, მასების აყოლიერება. მკითხველი დაანახავს, თუ როგორ აქცევს რაღაც ზეიდე, ზეამოცანა. ამ მოკრძალებულ, ტანმორჩილ ადვოკატს უბრნივინგალეს პუბლიცისტად და შეუდარებელ როატორად, როგორ შესძენს მაგიურ ძალას და დამაჯერებლობას მის სიტყვას. ის გარემობა, რომ განდის და, როგორც რელიგიურ და პოლიტიკოსის ადამიანისთვის ძალიან როტული იყო ორატორული ნიჭის გამომუშავება, მასების აყოლიერება. მკითხველი დაანახავს, თუ როგორ აქცევს რაღაც ზეიდე, ზეამოცანა. ამ მოკრძალებულ, ტანმორჩილ ადვოკატს უბრნივინგალეს პუბლიცისტად და შეუდარებელ როატორად, როგორ შესძენს მაგიურ ძალას და დამაჯერებლობას მის სიტყვას. ის გარემობა, რომ განდის და, როგორც რელიგიურ და პოლიტიკოსის ადამიანისთვის ძალიან როტული იყო ორატორული ნიჭის გამომუშავება, მასების აყოლიერება. მკითხველი დაანახავს, თუ როგორ აქცევს რაღაც ზეიდე, ზეამოცანა. ამ მოკრძალებულ, ტანმორჩილ ადვოკატს უბრნივინგალეს პუბლიცისტად და შეუდარებელ როატორად, როგორ შესძენს მაგიურ ძალას და დამაჯერებლობას მის სიტყვას. ის გარემობა, რომ განდის და, როგორც რელიგიურ და პოლიტიკოსის ადამიანისთვის ძალიან როტული იყო ორატორული ნიჭის გამომუშავება, მასების აყოლიერება. მკითხველი დაანახავს, თუ როგორ აქცევს რაღაც ზეიდე, ზეამოცანა. ამ მოკრძალებულ, ტანმორჩილ ადვოკატს უბრნივინგალეს პუბლიცისტად და შეუდარებელ როატორად, როგორ შესძენს მაგიურ ძალას და დამა

ფრანსისკო უმბრალი

ფრანსისკო უმბრალი (1932-2007) — ესპანელი მწერალი, ესეიისტი და ლიტერატურათმცოდნე. დიდი პოპულარობა მოიპოვა სატირული მოთხრობებითა და ჩანახატებით. მისმა დაკვირვებულმა სოციოლოგიურმა ანალიზმა თანამედროვე ესპანელ მწერალ-სატირიკოსის სახელი დაუმკვიდრა. ქვემოთ წარმოდგენილი მოთხრობები შესულია უმბრალის ცნობილ კრებულში „მდარე გემოვნების მუზეუმი.“

გვიზის და მაშინ სრულიად უდანაშაულო
მოხუცზე გიყრით ჯავრს, კაი სილას
გავაწნავთ ბაგშევს, ვკლავთ ძალს, ანდა
ვინძე სკანდინავიულ ტურისტის მარტო იმ-
იტომ ვუყვირით, რომ თავი დაგვანებოს,
ჩვენ ისეთები არა ვართ, თქვენ რომ
გვონივართ, როცა მან უბრალოდ გვ-
კითხა, რომელი საათია.

ესპანელი მამაკაცი ხმამაღლა ლაპარ-
აკობს, შავ თამბაქოს ეწვეა, კვირაობით
დომინოს თამაშობს, მაგიდაზე კოჭებს
აკაკუნებს, ბარში ზის და გამვლელ
ქალებს ისე აშტერდება, როგორც ტორე-
რო არენაზე გამოშვებულ ხარებს; ასეა თუ
ისე, ზიანს ხომ მაინც არავის აყვენებს,
თუნდაც თვითონვეა მდარე გემოვნების
განსახიერება. მაგრამ საშიძი მაინც ის
ესპანელია, — როგორც უკვე ვთქვი, — ჩვენ
სულში რომაა ჩაბუდებული. თავად ესპან-
ელი მამაკაცი გაიახის, რომ მოდის აყ-
ოლა ნამდვილი მამაკაცისთვის უღირსი
საქმეა, რომ ისე უნდა ჩაიცვა, როგორც
ყოველთვის გეცვა; თუმცა თვითონაც
რომ არ ჩამორჩება მოდას, ოღონდ
ოცდაათი წლის წინანდელ მოდას, მაღა-
ლი ვარცხნილობა რომ ჰქონდათ და ისე-
თი პიჯაკები ეცვათ, რომ ჰერაკლესავით
მხარეებიანები ჩანდნენ. ეს უჩვეულო არ-

სება დღემდე პინადრობს სმელთა-
შუაზღვის ევროპის ზოგიერთ ლუდხანა-
ში, სასაუზმეებში, გარეუბნის სახელო-
ნოებში და საეჭვო დაწესებულებებში, სა-
დაც ყველა ერთმანეთს ჰგავს და ყველა
ერთმანეთს ან აღტაცებით უყურებს, ან
ზიზღით. სხვათაშორის, ისიც უნდა ითქ-
ვას, რომ ამ ჯურის მამაკაცები სოციალ-
ური კიბის ყველა საფეხურზე გვხვდებიან
და თანაც ყველაზე მაღალ საფეხურზეც
კი, ელეგანტურადაც აქვთ შევერცხლილი
საფეხურები და ულვაშები, მუქ სათვალე-
საც ატარებენ, ოღონდ საუკეთესო
ხარისხისას. კისერზე აბრეშუმის ყელსახ-
ვევიც აქვთ ვითომ დაუდევრად შემოხვეუ-

ლი, „სეატა-600“-ით კი არ დაბრძანდებიან, ბრწყინვალე მანქანებით იწონებენ თავს, კბილსაჩიჩქების ნაცვლად კი მოვერცხლილი ძვლის ჩიბუზები აქვთ კბილებში გარჭობილი.

შთავარი უბედურება კი ის არის, რომ
ესპანელ ქალებს ასეთი მამაკაცები აღარ
მოსწონთ; ესპანელი მამაკაცებიც, თავის
მხრივ, უნდობლად უყურებენ ქალებს, მა-
გრამ უფრო იმიტომ, რომ არ იცნობენ, არც
არაფერი ესმით მათი და ვერც გაუგიათ,
ამიტომ ვერც იმას ხვდებიან, როგორ
მოახერხეს იმ უსიცოცხლო და უნიათო
ბიჭბუჭებმა, რომ პირდაპირ ცხვირნინ აა-
ცალეს ყველა ლამაზმანი. ესპანელი მა-
მაკაცის ტრაგედია კი სწორედ ისაა, რომ
არაფერი გაეგება ესპანელი ქალისა, რად-
გან მისთვის სულ ორიოდე წუთიც ენანე-
ბა და მასინაც პრაგმატული საკითხების
გარკვევას ანდომებს, მერე კი საათობით

ჩვენ დროში სენიორიტას გულის მოს-
აგებად აღარ კმარა, რომ მარტო კვირა-
ბით მიაცილო ეკლესიამდე, კრევეტებით
გაუმასპინძლდე და მბრძანებლური კი-
ლოთი ელაპარაკო, აღარც მოძველებული
ქათინაურები გადის, ქუჩაში რომ მიაძახ-
ებდნენ ხოლმე და უაზრო, დათაფლული
ლაყბობა. ქალის გემოვნებაც შეიცვალა
და სტრატეგიაც სასიყვარულო თამაშებ-
ში. ამიტომ გულსატკენია ესპანელ მა-
მაკაცს სხვა ეპოქიდან მოსულს რომ ხე-
დავ, უკვე მოძველებული და დაუანგებუ-
ლი ქვემეხებიდან რომ ისვრის... რაკი ეს-
პანელ მამაკაცს უკვე აღარც ხენდროს და
აღარც სხვა რაიმე ნუგბარს აღარ არ-
გუნებენ, მას თითქოს ნელ-ნელა ხავსი
ეკიდება, მისივე მსგავს გლეხუჭების წრე-
ში იკეტება და მათსავით უხალისო და
დაღვრემილი მოიბუზება, ვიღაც
გაჰყვირის ბარში, თამაშობენ ბანქოს,
მღერიან ანდალუსიურ სევდიან სიმღე-
რებს. მას ჯერ ისევ არ ძალუძს აღიაროს,
მაგრამ რომელიდაც მეათე გრძნობა კარ-
ნახობს, რომ მისი დრო წავიდა. მოსამსახ-
ურის ადგილის მაძიებელ გოგონასაც და
შეძლებული ოჯახის შვილსაც, დიზაინის
გაკვეთილებზე რომ დადას, ერთნაირად
მოსწონს მომღერალი უოან მანუელ სე-
რატიც, თუმცა ფართო მხარ-ბეჭი კი არა
აქვს; ამიტომ არის, ესპანელ მამაკაცს,
მოწყენილობისგან გული რომ ელევა, კარ-
გა ხანია სიყვარულის აღმაფრენა რომ პი-
განუცდია და თან მოჭარბებული ენერგია
ღრღნის, ამიტომაც ისევ ომისკენ მიუწევს
გული.

ბანკოტები

ჩვენმა ხალხმა ბანკოტებისგან ლაშ-ის კულტი შექმნა; ათესესტიან ბანკოტებს „სალათას“ უწოდებს, ანდა „ხვლიკს“, ან სულაც „მწვანეს“, ხოლო ბანკოტების მთელ დასტას „მწვანე რომანს“; უბრალოდ პესეტებს – „სალოცავს“, „პიასტრებს“, ხუთი პესეტის ღირებულების ბანკოტებს – დუროს (ესეც ჟარგონია), „ინდაურის ჭუქას“ და ვინ მოთვლის, კიდევ რას არ არქმევს.

მაგრამ ამჯერად ჩვენი „მდარე გემოვნების ნაციონალურ მუზეუმში“ ამ მშვენიერი სიტყვათაქმადობის გამომზეურება კი არ დაგისახავს მიზნად, უფრო მნიშვნელოვანი და მეტად საყურადღებო ჩვენი ბანკონტების იკონოგრაფია გახდა, მათზე გამოსახული პორტრეტების გალერეა - ბალმესერების, მენენძეს პელაიოს, სულოაგას, სორილიას, თუ რომერო დე ტორესების ქმნილებები, გვეპადება კითხვა, რატომ და რის მიხედვით ირჩევს ფინანსთა სამინისტრო, ესპანეთის ბანკი, ხაზინა, ან ადმინისტრაცია ჩვენი ბანკონტების დასამშვენებლად მაინც ამაინც ამ სენიორების პორტრეტებს! კაცი იფიქრებს, რომ საქმე გვაქს კულტურის განსაკუთრებულ და გამორჩეულ სახესთან, რაც საგანგებოდა შექმნილი ჩვენი ბანკონტების, საფოსტო მარკებისა თუ სხვა ემისიების ნიშნებისთვის; ასე გაჩინდა ბერძენი ქალმერთების უგვანონ გამოსახულებები სადაზღვევო და გერბიან ქაღალდებზეც. ამ საგადასახადო-ფინანსური კულტურიდან გამომდინარე, რაც სახელმწიფომ შემოიღო, კითომ ხალხის გულის მოსაგებად, შეგვიძლია ნარმოვიდგინოთ ესპანეთი ამ ფუმფულა მატრონების მფარველობას ქვეშ, რომელთაც ხელთ უპყრიათ სასწორი და მახვილი, ისეთი ესპანეთი, რომელსაც ჭკუას ასწავლიან ბალმესი თავისი გაუგებარი აფორიზმებით, დონ მარსელინო, „ერეტიკოსების ეს ნამდვილი ურო“ თავისი ფანატიზმით, ესპანეთი, სულოაგას ტორეადორების მთელი ჯარით, სორილიას მზის სხივებით გაბდდვიალებული ქვეყანა, რომერო დე ტორესის ბოჭების მთელი რია-რია.

აბ ბოლო ხანებში ბეკერმა და უნამუნომ ძლივს შეაღწიეს ფოსტტში და ფინანსებში – მათი გამოსახულებები ძლივს გამოჩნდა მარკებზე და ასი პესეტის ღირებულების ბანკონტებზე; თუმცა უნამუნომ მაინც ვერ შესძლო მარკებიდან ბანკონტებისკენ გზის გაკვალვა. ის, რასაც მიაღწიეს საშუალო დონის მოაზროვნებმა, როგორებიც გახლავთ ბალმესი, მოძველებულმა ისტორიკოსებმა, როგორიცაა მენენდეს პელაიო, დაუძლეველი ბარიერი გახდა საყოველთაოდ ცნობილი ფილოსოფოსის, უნამუნოსთვის; ეს ვერც დღეს უკვე სახელოვანმა ისტორიკოსმა ამირი იყო ასაზორო შეიძლო.

ପ୍ରସାଦ କରିବାକୁ ପାଇଲା:
ରୂପରେଖାକୁ ମଥାତୁପାରିଶ, ଇତ୍ତମନିରିକୁଳସା,
ପରେତ୍ରିତା ତୁ ଫୋଲିଲେବୁନିର୍ମାଣିଲେ ଏରିବ ଦାନ-
କରୁଥିଲେ ଗାମିନୀବାବୁରେ, ଏହି ଅଧ ପିନ୍ଧିରୁଣ୍ଡବିଳେ
ଲାର୍ଯ୍ୟାବିଦିଲେ ଗାରିରା ଫଳିଲ ଗାଵଲ୍ଲେବାଶାକ ଆବ୍ରଦ୍ଧିନ୍ତି
ଏବଂ ଅଳମିଶ୍ରଫେଲିଲେବିତ ମନୀଶକ୍ରେଲିଲେବାଶାକ
ଦିନ୍ବିନ୍ଦି, ବ୍ୟାଲିନୀରେ ଶେରିପରିଚାନ୍ଦିରେ ମନୀଶିଫେଲିଲେ.

ხალხი ამ სენიორის იდეებს ვალუტის სიმყარესთან აკავშირებს; ხოლო ჩვენი ბანკოტების კურსი თუ არცთუ მყარი იქნება, ეს ფული მათ მაინც აძლევს რაღაც რწმენს, ამიტომაა, რომ მენენდეს პელაიოს აპდა-უბდა პირდაპირ უკავშირდება ხალხის შემეცნებაში იმ ოქროს მარაგს, რაც ესპანეთის ბანკის სარდაფებშია დაცული.

ვერც ხუან რამონ ხიმენესმა შესძლო იმ ბარიერის გადალახვა, რაც საფოსტო მარკებსა და ბანკოტებს შორისაა აღმართული. იგივე მოხდა ელ გრეკოსთან დაკავშირდებით, მაშინ, როცა სულოაგამდა სორილიამ მტკიცედ მოიკიდეს ფუხი ბანკოტების ტრანშებში. რატომ! გაუგებარი და ძნელად ასახსნელია რამდენადა დაკავშირებული ეს იკონოგრაფიული თვითნებობა ესპანეთის ბანკის სენიორ ხაზინადარის პირად დაინტერესებასა თუ მიღრეკილებებთან, ან ვინ იცის, ვინმე ხევასთან. მაგრამ ჩვენ ვვარაუდობთ, რომ თუ როდისმე ხაზინადარის პოსტს ვინმე სხვა ბუღალტერ დაიკავებს, ვისაც ასეთი მიღრეკილებები არ ექნება, იმდენა, საბანკო ბილეთებზე გამოჩნდება რომელმე კომპოზიტორის კეთილშობლური პროფილი, ვინც შექმნა ეს საამონ რიტმები.

ასე გაგრძელება კი ნამდვილად აღარ შეიძლება. ფუანგები და იტალიელები თავიათ ბანკოტებზე გამოსახავენ სოლიდურ მატრონებს, რომლებიც ძალიან შთამბეჭდავად კი გამოიყურებიან, თუმცა კი ჩიჩენ არა ვართ დარწმუნებული, რომ ეს არ არის რესპუბლიკის ალეგორიული გამოხატულება, ანდა „ფოლი-ბერების“ სოლისტი. თუმცა ეს არანაირ ვალდებულებას არ აკისრებს ვინმეს. ინკები თავიათ დოლარებზე ბეჭდავენ ლინკოლნის, ვაშინგტონის, ჯეფერსონის პორტრეტებს, რომლებიც ნაციონალურ მითოლოგიაში დამკვიდრდნენ. ჩვენ კი უპირატესობას ვანიჭებთ ისეთ, ყველას-გან დავინიჭებულ ფილოსოფიას, როგორიცაა ბალმესი, ისეთ საეჭვო და სადაცო ისტორიკოსს, როგორიცაა მეტნდეს პელაიო, ისეთ საბაზრო სურათების ავტორებს, როგორებიც გახლავთ სულოა გა, სორილია და რამირო დე ტორესი.

არ შეიძლება ის ფაქტი არ დავაფასოთ, რომ გოთ, ჩვენი ერთი ყველაზე დიდი მხატვარი მაინც მოხვდა ბანკოტებზე. მაგრამ ჩვენი საბანკო გალერეა მაინც ისევ ძველებურადა გაესხებული ისეთი მოაზროვნებით, რომელთაც არანაირი ნდობა არ გააჩნიათ, ისეთი მხატვრებით, რომელთაც ფასი დაკარგეს. ბანკოტებს ხომ აღმზრდელობითი მნიშვნელობაც აქვთ, რადგან მათზე გამოსახული სახეე-

ბი უმაღ ხვდება თვალში და ამასთან ბანკოტის ლირებულებაც მისცემს იმას, რაც მასზე იქნება გამოსახული. შეიძლება იმისათვის, რომ გავუგოთ ქვეყანას ან ხელისუფლებას ისიც საკმარისა, თუ გავეცნობით მათ ბანკოტებს, თუმცა შეიძლება ასეც არ არის. ზუსტად ვერც ვიტყვი. მაგრამ ყოველ შემთხვევაში იმის მტკიცება მაინც შემიძლია, რომ თუნდაც მტკიცედ ვიდგე კონსერვატულ პოზიციაზე, საბანკო ბილეთების მეშვეობით მაინც შესაძლებელი გახდებოდა ესპანეთზე გაცილებით ცოცხალი და რეალური შთაბეჭდილება შექმნილიყო, ვიდრე ისეთი, როგორსაც ჩვენი ქალადის ფულები გვიქმნიან.

ბევრი დარწმუნებულია, ესპანეთში ახალი რესპუბლიკა რომ შექმნილიყო, გამოუშვებდნენ ხუთას პესტიან ბანკოტებს, რომლებზედაც აღბეჭდილი იქნებოდა პიკასოს, სენდერის სახეები, ხუთას პესტიანი ღირებულების ბანკოტებსაც კი, აღბერტის პორტრეტი – ასიანებზე, პესტიან ხურია ესპერტისას და, ვინ იცის, კიდევ ვისას. ასეა თუ ისე, დაბეჭითებით მოვითხოვთ ესპანეთის ბანკის მოხელეებისგან, თუ ჯერ არ დაუკარგავთ წარმოსახვეს უნარი, განასხლონ თავიანთი იკონოგრაფია. ისინი ხომ ფლესდღეობით უფრო გაბეჭდულები გახდნენ და კიდევ გათამამდნენ, როცა ბეკერის სახე აღბეჭდებს ასიან ქალადებზე, მეორე მხარეს კი რომანტიკულ სურათებიც დაუკარგავთ. მეორეს მხრივ, თუმცა კი ბეკერი დიდი პოეტია, მას მაინც ვერ მივაკეთვნებთ ესპანური პოეზიის ავარდა. მეთუად გარდას. მეთუად გამოისახება საჯაროდ გამოტანას. მოუცდელობის გამო შეხმანების ეს გაუბედავი ცდები განუხორციელებლად დარჩა, რაზეც ახლა ძლიერ მნიშვნება გული.

„ერთ არსებაში: გოჩაც, ონისეც“ – ასე პერია როსტომ ჩეხიძის ესეის, რომელიც „ლიტერატურულ გაზეთში“ (№ 44, 2011) გამოვცემდა და თავისებურად, ახლებური კუთხით დაგვანახა თაოთარ ჭილაძის პირებით დაგვანახა თამაბად შეიძლება ითქვას, რომ ასეთი წერილები, სადაც მწერლის პატივისცემასთან ერთად, მისი კულტურულ ზენიბრივი ფასეულობების ცოდნაც იგრძნობა, ძალზე იშვიათად ინერება და ეს გამონაკლისი გვავალდებულებს კიდევ, რომ საგანგებოდ აღნიშვნოთ, გამოვარჩიოთ, თავისი ნამდვილი სახელი დავარქვათ.

ეს არ გახლავთ მხოლოდ რეცენზია მიზანი მიზანის წიგნზე „ცა მინიდან ინერება“. აქ, სხვადასხვა დროის ჩანაწერების საფუძველზე და მთელი შემოქმედების გაფალისინებით, იხატება მწერალი, რომლისთვისაც დაირჯოსა საკუთარი ჩანაწერის გაზირებული გვირცებით, იმის მიზანი მნიშვნელობა: თავს ყაზბეგის მემკვიდრეობის და არა აქვს, ამასთან საბაზრო უნიჭონ ნაყალებებს.

თარგმანი მერი ტიტონი

გამოხატული გაზეთი

— გამოხატული გაზეთი —

ნაგდვილი სახე და სახელი

ფოტო
ნიჟარებულის
გარებულის

რასაც განმარტავს კიდევ მანამდე – ჩვენ გვყავს მწერლები, რომლებიც ქართულად კი წერენ, მაგრამ ქართული ეროვნული სულისკვეთება არ გააჩნიათო.

„პატრიოტიზმი არ ძველდება“ – დღეს ეს ფრაზა, ერთი მწერლისაგან თქმული, მთლიანად განასახიერებს ქართული მწერლობის მაგისტრალურ გზას – უწყვეტი ბრძოლას თვითგადარჩენისთვის, სახელმწიფოს შენარჩუნებისთვის და ხმამაღლო მონდებადაც აღიქმება, რომ დიდ ხელოვნებას უსამშობლო კაცი კი არა, თავისი ქეყენის ტკივილებით შეძრული პიროვნება ქმნის, რომელსაც პატრიოტიზმი მხოლოდ სუფრაზე ან წინასაარჩევნო დაპირებების დროს არ ასენდება — ბავშვობიდანვე აბჯარივით აქვს ასხშული.

თავისთავად ცხადია, რომ როსტომ ჩხეიძის მიზანი არ ყოფილა იმ უამრავი ჩანაწერის განხილვა, რომელიც მთაბად შეიძლება იმიტომ არ გონილება დაბეჭდილ ხანარმებზე გამოხმაურება და მეტერება, თუნდაც იმიტომ, რომ გონილები აღმრუთების ფრერი შემონბებინა ქალადებზე, ერთგვარად გამომეცადა, გაუძლებდა თუ არა იმნუტიერი შთაბეჭდილება გამოქვეყნებას, საჯაროდ გამოტანას. მოუცდელობის გამო შეხმანების ეს გაუბედავი ცდები განუხორციელებლად დარჩა, რაზეც ახლა ძლიერ მნიშვნება გული.

„ერთ არსებაში: გოჩაც, ონისეც“ – ასე პერია როსტომ ჩეხიძის ესეის, რომელიც „ლიტერატურულ გაზეთში“ (№ 44, 2011) გამოვცემდა და თავისებურად, ახლებური კუთხით დაგვანახა თაოთარ ჭილაძის პირებით დაგვანახა თამაბად შეიძლება ითქვას, რომ ასეთი წერილები, სადაც მწერლის პატივისცემასთან ერთად, მისი კულტურულ ზენიბრივი ფასეულობების ცოდნაც იგრძნობა, ძალზე იშვიათად ინერება და ეს გამონაკლისი გვავალდებულებს კიდევ, რომ საგანგებოდ აღნიშვნოთ, გამოვარჩიოთ, თავისი ნამდვილი სახელი დავარქვათ.

ეს არ გახლავთ მხოლოდ რეცენზია მიზანი მიზანის წიგნზე, რომელიც მთელ წიგნშია განვითარებული, მაგრამ ასტური კომპოზიციის წყალობით, არ გრჩება უკარისობრის განცდა, რომ კრიტიკოსმარამე გამოტოვა ან მარჩუმათა, რადგან მან სწორები იმ მთავარ ძარღვს მიაგნონ, რითაც კანკულის სამყაროში საკუთარი გადადგინდება.

ოთარ ჭილაძეს ყოველთვის ჰყავდა დამფუძნებელი, მაგრამ სილრმით, პირუ-თვენებისთვის თავის დაბეჭდილების მიზანი მიზანის წიგნზე, რომელიც მთელ წიგნშია განვითარებული, მაგრამ ასტური კომპოზიციის წყალობით, არ გრჩება უკარისობრის განცდა, რომ კრიტიკოსმარამე გამოტოვა ან მარჩუმათა, რადგან მან სწორები იმ მთავარ ძარღვს მიაგნონ, რითაც კანკულის სამყაროში საკუთარი გადადგინდება.

ზოგად კვარაცხელია

ირთი მოთხოვის კონკურსი

„ლიტერატურული გაზეთი“ საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტროს მხარდაჭერით აცხადებს ერთი მოთხოვის კონკურსს 18-დან 30 წლამდე პროზაიკოსებისთვის.

ავტორებმა ერთი გამოუქვეყნებული მოთხოვის კონკურსის მიზანი მის თავისი მიზანის შემთხვევაში მცდელობრივი ფასეულობების ცოდნაც იგრძნობა, არა აქვთ, რასაც მყარი კურსი მაინც არა და არა აქვს, ამასთან საბაზრო უნიჭონ ნაყალებებს.

კონკურსის მიზანი მიზანის წიგნზე, რომლის მიზან